



BWMSTR

Team Vlaams Bouwmeester - presentatie

1. OPDRACHT

De opdracht van de Vlaams Bouwmeester bestaat erin om “vanuit een lange termijnvisie, in goed overleg met de verschillende administraties en met de extern betrokken partijen, bij te dragen tot de beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering van het architecturaal beleid van de Vlaamse Gemeenschap, teneinde een architecturaal kwalitatieve leefomgeving - gebouwen, infrastructuur, landschap, ...- in Vlaanderen te helpen creëren”. Vanuit die ambitie voor een kwalitatieve leefomgeving, de ervaring met procesorganisatie en omwille van de horizontale positie binnen de Vlaamse Overheid, is Team Vlaams Bouwmeester goed gepositioneerd om een verbindende rol op te nemen in maatschappelijke vraagstukken met een ruimtelijk-architecturale impact.

2. TEAM EN KRACHTLIJNEN

Om deze opdracht te vervullen heeft de Vlaams Bouwmeester een team van een zestiental personen ter beschikking. Het team streeft naar een ruimtelijk kwaliteitsvolle leefomgeving en zet in op een visionair publiek opdrachtgeverschap. De drie krachtlijnen van onze werking zijn:

- Visionair publiek opdrachtgeverschap stimuleren op alle bestuursniveaus
- Beleidsvoorbereidende studietrajecten initiëren in een grens- en sectoroverschrijdende samenwerking
- Een brede communicatie voeren en onze internationale uitstraling bevorderen

3. INSTRUMENTEN EN ALLIANTIES

Om deze taakstellingen te vervullen werden verschillende instrumenten en allianties ontwikkeld. Deze garanderen onze basiswerking en laten ons toe flexibel in te spelen op actuele thema's over grenzen en beleidsectoren heen. Hoewel alle instrumenten trachten in te zetten op de drie krachtlijnen, kunnen we ze overzichtelijk weergeven volgens hun prioritaire doelstellingen:

3.1 Visionair publiek opdrachtgeverschap op alle bestuursniveaus:

Open Oproep

De Open Oproep is een procedure die publieke opdrachtgevers toelaat ontwerpers te selecteren op het vlak van architectuur, stedenbouw of landschapsarchitectuur. Besturen verlenen hierbij een mandaat aan de Vlaams Bouwmeester om de selectieprocedure mee te sturen. Het Team Vlaams Bouwmeester brengt hen via een halfjaarlijkse oproep in contact met een rijk aanbod aan internationale ontwerpers, staat hen bij in de opmaak van een projectdefinitie en begeleidt de hele procedure. De selectieprocedure van de Open Oproep is gebaseerd op het principe van de prijsvraag voor ontwerpen en is in overeenstemming met de wetgeving inzake overheidsopdrachten en de Europese mededingingsregels.

Advies

Het Team Vlaams Bouwmeester geeft ook projectadvies. Voor (semi)publieke projecten van een bepaalde omvang is deze adviesfunctie bij decreet vastgelegd, maar voor projecten van strategisch belang neemt de Vlaams Bouwmeester vaak zelf initiatief en spreekt publieke opdrachtgevers aan om hen bij te staan in hun opdracht.

Prijs Wivina Demeester

De Prijs Wivina Demeester - voorheen Prijs Bouwheer - is een tweejaarlijkse prijs van de Vlaamse Overheid voor inspirerend opdrachtgeverschap bij de realisatie van stedenbouwkundige, landschap-

pelijke en architecturale projecten in Vlaanderen. Het is niet zozeer de kwaliteit van de realisatie, maar het voorbeeldige realisatietraject dat door de opdrachtgever werd afgelegd dat in de kijker wordt gezet.

Meesterproef

De Meesterproef daagt publieke opdrachtgevers uit om jonge ontwerpers en kunstenaars een kans te geven een eerste overheidsopdracht uit te voeren. Onder begeleiding van een door de Vlaams Bouwmeester aangestelde projectregisseur kunnen de meest innovatieve en frisse oplossingen ook werkelijk uitgevoerd worden na de goedkeuring van een deskundige jury. Via deze selectieprocedure worden kleinere opdrachten via een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking gegund aan de ontwerpers.

Kunst in Opdracht

De kunstcel van het Team Vlaams Bouwmeester ondersteunt publieke opdrachtgevers die begeleiding wensen bij het uitschrijven van een opdracht aan een kunstenaar, hetzij in het kader van het decreet op de integratie van kunst in overheidsgebouwen, hetzij daarbuiten. De kunstcel adviseert opdrachtgevers bij het formuleren van hun ambities en het uitwerken van een procedure voor de selectie van een kunstenaar, met aandacht voor wat leeft in de hedendaagse kunstscène en voor de relatie tussen kunst en architectuur. De kunstcel documenteert tevens de projecten die aldus tot stand komen. Zij neemt deel aan het debat over kunst in opdracht en kunst in de publieke ruimte, en neemt onderzoeksmatige en beleidsvoorbereidende initiatieven. De kunstcel treedt tevens geregeld zelf op als opdrachtgever van artistieke voorbeeldprojecten.

Open Oproep 0229 brug te Vroenhoven - Open Oproep 1202 Parkloods Spoor Noord Antwerpen, Meesterproef en Kunst in Opdracht 'Grindbakken Gent', Bekendmaking Prijs Bouwheer 2013
Beelden: Stijn Bollaert, Johnny Umans en Team Vlaams Bouwmeester





Publicaties Pilotprojecten Wonen (fase 1 en 2) en Pilotprojecten Productief Landschap

3.2. Beleidsvoorbereidende studietrajecten initiëren in een horizontale, grens- en sectoroverschrijdende samenwerking:

Pilotprojecten

De Pilotprojecten koppelen ontwerpend onderzoek met een beleidsvoorbereidende inslag aan de realisatie van grensverleggende projecten. Voor elk van de pilotprojecten worden specifieke allianties aangegaan met de betrokken en relevante partners. Naast de realisatie van de projecten wordt een brede communicatie gevoerd over het leertraject via symposia en publicaties, en wordt met de betrokken partners een vervolgetraject voorzien om regelgeving en instrumenten op elkaar af te stemmen en op elk bestuursniveau te optimaliseren.

Bij de keuze van onderwerp voor de pilotprojecten spelen we in op actuele en urgente thema's. De 'Pilotprojecten Zorg' spelen in op de vergrijzing en de behoefte aan nieuwe modellen voor zorgverlening. De 'Pilotprojecten Collectief Wonen' ontwikkelen scenario's en methodieken voor een nodige trendbreuk in de woningproductie, in het licht van een stijgende nood aan woningen binnen een beperkt beschikbare ruimte. Bij de 'Pilotprojecten Productief Landschap' zien we landbouw als cruciale ruimtebeheerder en koppelen we uitdagingen inzake voedselproductie aan waterbeheer, natuurbehoud, energie-delen en andere maatschappelijke vraagstukken. Met de 'Pilotprojecten Kunst in Opdracht', opgevat rond het thema 'Meer dan object', worden de grenzen van de traditionele kunstopdrachtenpraktijk afgetast om de diversiteit van de hedendaagse artistieke productie ten volle aan bod te laten komen. Met de 'Pilotprojecten Verzamelgebouwen Brussel' willen we aantonen dat studentenhuysvesting van de toekomst vooreerst een motor voor stedelijke buurtontwikkeling is. Binnen 'Pilotprojecten Ontwikkeling Verontreinigde Terreinen' tenslotte, zal onderzocht worden hoe onderbenutte bedrijventerreinen een nieuwe betekenis kunnen krijgen binnen een ruimtelijke, stedelijke en maatschappelijke ontwikkeling in Vlaanderen.

Labo Ruimte

Labo Ruimte is een open samenwerkingsverband met Ruimte Vlaanderen, de administratie bevoegd voor ruimtelijke ordening. Labo Ruimte is een ruimtelijk-strategisch denkkader voor ontwerpend onderzoek en kritische analyse waarbinnen concrete, urgente en realiteitsgebonden studietrajecten worden opgezet met verschillende relevante partners en actoren. Verscheidene studies werden

reeds gelanceerd binnen dit kader: Het 'Metropolitaan kustlandschap' onderzoekt de ontwikkelingsmogelijkheden van de kust tot 2100 in het kader van een veranderend klimaat en socio-economische context. 'Energie landschappen' gaat op zoek naar strategieën die op een duurzame en innovatieve wijze hernieuwbare energie kunnen integreren in ons landschap. Als vervolg hierop zal 'Atelier Diepe Geothermie' onderzoeken hoe de interactie tussen diepe geothermie en het landschap bepalend kan zijn voor de ontwikkeling van een kwalitatieve en duurzame leefomgeving. 'Metropolitan Landscapes' verkent samen met de bevoegde partners van het Brussels Gewest de sturende rol van 'open ruimte' voor het metropolitane gebied van Brussel en hinterland. 'Lage landen 2030-2100', in samenwerking met Nederland, is een gezamenlijke verkenning van ruimtelijke potenties en metropolitane condities op lange termijn.

PPP

In tijden van terugtrekkende of afslankende overheden wordt, ook in Vlaanderen, steeds vaker geopteerd voor vormen van publiek-private samenwerking (PPS) voor het realiseren van openbare bouw- en infrastructuurprojecten en gemeenschapsvoorzieningen. Wanneer het aankomt op het waarborgen van ruimtelijke en daarmee samenhangende maatschappelijke winsten in PPS-projecten, is er een absolute nood aan een totaalvisie en -aanpak. PMV, het Kenniscentrum PPS en het Team Vlaams Bouwmeester lopen dan ook samen een parcours op zoek naar ruimtelijke en maatschappelijke winsten binnen PPS. Op basis van een brede bevraging via workshops met stakeholders en experts wordt een stand van zaken opgemaakt. In 2015 zal de aanbevelingsnota aan het werkveld en de bevoegde beleidsverantwoordelijken overhandigd worden. Deze aanbevelingen worden geïntegreerd in de werking van de partners van dit traject om zo daadwerkelijk te werken aan de cultuuromslag die wordt vooropgesteld.

Stakeholdersworkshop Metropolitaan Kustlandschap juni 2014, beeld Nik Naudts



Het BWMSTR-label

Het Team Vlaams Bouwmeester gaat jaarlijks op zoek naar sterke ruimtelijke concepten en geïntegreerde onderzoeksvragen die een positief maatschappelijk verschil kunnen scheppen. Met het BWMSTR-label wil de Vlaams Bouwmeester vernieuwende en beleidsrelevante ideeën oppikken vanuit de onderzoeks- en ontwerppraktijk, en zo ongevraagd onderzoek ondersteunen in zijn prille beginfase. De laureaten krijgen een bescheiden budget om hun project verder uit te werken tot een dossier dat het ingang kan doen vinden bij beleidsmakers en administraties.

Strategische Projecten

Team Vlaams Bouwmeester voorziet ook begeleiding in een aantal strategische projecten, op eigen initiatief of op vraag van partners. In samenwerking met VRT, RTBF en de partners bij het Brussels Gewest werd een intensief traject opgezet rond de ontwikkeling van de Reyers-site. In samenwerking met het kabinet van Minister van Bestuurszaken Geert Bourgeois, het Facilitair Bedrijf, Departement Bestuurszaken en Participatiemaatschappij Vlaanderen werd een ontwerpend onderzoek uitgevoerd voor de vernieuwingsoperatie van de Ferraris-site in de Brusselse Noordwijk, gekaderd in een langetermijnvisie op de administratieve gebouwen van de Vlaamse Overheid te Brussel. De Vlaams Bouwmeester nam ook het initiatief voor een studieopdracht om toekomstscenario's te ontwikkelen voor het M HKA.

3.3. Communicatie en internationale uitstraling:

Atelier bouwmeester

Het Atelier Bouwmeester is de ontvangst- en presentatieruimte van het Team Vlaams Bouwmeester en de plek waar alle jury's van de Open Oproep plaatsvinden. Het Atelier is gelegen in de rotonde van de Ravensteingalerij te Brussel en maakt het ruimtelijk beleid van de Vlaamse Overheid en het werk van het Team Vlaams Bouwmeester bijzonder zichtbaar, en dit zowel voor partners en stakeholders als voor het brede publiek. Regelmatig worden publieke momenten georganiseerd, die inhoudelijk gekoppeld zijn aan zijn de werking van het TVB.

Debat en publicaties

Het Team Vlaams Bouwmeester brengt geregeld publicaties uit die de resultaten van de werking naar een gericht doelpubliek ontsluiten. De eigen website wordt momenteel vernieuwd en de mediadeals met de twee toonaangevende vaktijdschriften ('A+' en 'Ruimte') bieden de Vlaams Bouwmeester een platform rond actuele thema's in de professionele wereld van architectuur, stedenbouw en ruimtelijke planning. Ze worden aangevuld met gerichte mediaverschijningen in de brede pers die thema's en projecten actief op de agenda plaatsen.

Internationale samenwerking en toonmomenten

Het Team Vlaams Bouwmeester voert ook internationaal een actief communicatiebeleid. Op de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam was het Team Vlaams Bouwmeester in 2012 aanwezig in de hoofdtentoonstelling Making City met 'De Vlaamse metropolitane droom, een breuk met de actuele woningproductie'. In 2012 leverde de Vlaams Bouwmeester in samenwerking met het Vlaams Architectuurinstituut (VAi) ook de Vlaamse bijdrage aan de internationale Architectuurbiënnale van Venetië. Uitgangspunt was de vraag wat de Vlaamse regio qua ruimtelijke en architecturale ontwikkeling kan betekenen binnen een Europese context. 'The Ambition of the Territory: Vlaanderen als ontwerp' presenteerde een andere kijk op onze regio.



Smalltalk nav BWMSTR Label 1 in Atelier Bouwmeester, workshop 'Vlaanderen als Ontwerp' in deSingel
Beelden: Tim Van De Velde

4. TEAM VLAAMS BOUWMEESTER EN DE VLAAMSE ARCHITECTUURSECTOR

Het Team Vlaams Bouwmeester werkt in de eerste plaats samen met anderen, en vervult zo zijn rol als adviseur voor de brede werking van de Vlaamse Overheid.

De vertegenwoordiging van de Vlaamse architecten, het toezicht op het beroep, en de culturele promotie van de Vlaamse architectuur behoren niet tot de kerntaken van Team Vlaams Bouwmeester. Deze taken worden binnen de architectuursector opgenomen door de Orde der Architecten, diverse beroepsorganisaties en het Vlaams Architectuurinstituut, waarmee de Vlaams Bouwmeester ook nauw samenwerkt.

Team Vlaams Bouwmeester is ook geen directe opdrachtgever, maar probeert via het begeleiden van opdrachtgevers in selectieprocedures, door het aangaan van allianties en het inspelen op actuele thema's wél mee ruimtelijk kwalitatieve projecten tot stand te brengen, innovatieve onderzoekstrajecten te lanceren en het publieke debat mee te bepalen.

Er zijn samenwerkingen opgezet en overeenkomsten afgesloten met het agentschap Wegen en Verkeer (AWV), Waterwegen en Zeekanaal nv (W&Z), De Scheepvaart nv, de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), het departement Onderwijs en Vorming, de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW), de Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, het agentschap Wonen en Zorg, het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA), de Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, het Team Stedenbeleid, het departement Ruimte Vlaanderen, de afdeling Woonbeleid, het departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), de Vlaamse Instelling voor Technologie en Onderzoek (VITO), de Afdeling Maritieme Dienstverlening Kust (MDK), de provincie Limburg, het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI), de intercommunale Leiedal, Agentschap Natuur en Bos (ANB), het Vlaams Energie Agentschap (VEA), het Facilitair Bedrijf, de Participatie Maatschappij Vlaanderen (PMV), de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), de VRT en de RTBF, het MUHKA, A+ Tijdschrift voor Architectuur, De Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (VRP), Het Vlaams Architectuurinstituut (VAi), Het Brussels Agentschap voor Territoriale Ontwikkeling (ATO), Brussel Stedelijke Ontwikkeling (BSO), Leefmilieu Brussel (BIM), de Brusselse Bouwmeester (bMa), het Nederlandse Ministerie voor Infrastructuur & Milieu (I&M), het College van Rijksadviseurs (CRA) en de Internationale Architectuur Biennale van Rotterdam (IABR).